

POSTANOWIENIE

Dnia 21 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania B. Z. - P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Tarnowie
z udziałem zainteresowanych: K. A., A. C., A. G., T. J., B. K., B. K.1, K. M., B. P., C. S., G. S., J. S., M. W., K. Z. oraz R. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. i „S.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o podleganie ubezpieczeniom,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 21 maja 2024 r.,
zażalenia odwołującej się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 października 2023 r., sygn. akt III AUa 427/19,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 10 października 2023 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie w sprawie z odwołania B. Z. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Tarnowie w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym, przy udziale K. A., B. B., J. B., A. C., B. K., K. M., A. M., B. P., C. S., B. S., G. S., J. S., H. S., K. Z., B. K., A. G., T. J., M. K., B. Ł., J. M., J. P., D. P., M. W. i E. Z. oraz R. Sp. z o.o. w W. i „S.” Spółka z o.o. w W., na skutek skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 stycznia 2023 r. odrzucił skargę kasacyjną w

stosunku do uczestników: K. A., A. C., A. G., T. J., B. K., B. K.1, K. M., B. P., C. S., G. S., J. S., M. W., K. Z., E. Z..

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny wskazał, że wyrokiem z dnia 19 stycznia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił apelację B. Z. od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 14 grudnia 2018 r. Przedmiotem sprawy była kwestia ustalenia płatnika składek na ubezpieczenia społeczne pracowników. B. Z. wniosła skargę kasacyjną od tego wyroku. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ulega wątpliwości, że niniejsza sprawa dotyczyła prawa majątkowego. Wartość przedmiotu zaskarżenia wskazana przez skarżącą w stosunku do wymienionych w sentencji uczestników nie osiąga dziesięciu tysięcy złotych. Tym samym ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia skarga kasacyjna w stosunku do tych pracowników w niniejszej sprawie jest niedopuszczalna.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że w sprawie dopuszczalność skargi kasacyjnej jest determinowana wartością przedmiotu zaskarżenia. Podkreślił, że w sprawie nie jest kwestionowana sama okoliczność podlegania przez uczestników ubezpieczeniom społecznym na podstawie stosunku pracy (w istocie jest to okoliczność bezsporna), lecz skarżący kwestionuje obciążenie go jako płatnika składek obowiązkiem ich zapłaty, wskazując na przekazanie pracowników innemu podmiotowi. Odwołał się do orzecznictwa i w konkluzji stwierdził, że w sprawie, w której adresat decyzji organu rentowego zaprzecza, że jest płatnikiem składek należnych za ubezpieczonego, spór przedmiotowo dotyczy składek na ubezpieczenia społeczne, a nie podlegania ubezpieczeniu. Sprawa ta nie należy do kategorii wymienionej w art. 398² § 1 zd. 2 k.p.c. a o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia.

Powyższe postanowienie zaskarżyła zażaleniem w całości skarżąca.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła naruszenie przepisów postępowania: art. 398² § 1 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie, w związku z przyjęciem, iż sprawy ubezpieczonych: K. A., A. C., A. G., T. J., B. K., B. K.1, K. M., B. P., C. S., G. S., J. S., M. W., K. Z. i E. Z., jako sprawy o ustalenie płatnika składek nie spełniają warunków do objęcia ich skargą kasacyjną z uwagi na brak wymaganej przepisami prawa wartości przedmiotu zaskarżenia, podczas gdy sprawy te na

wcześniejszych etapach postępowania zakwalifikowane zostały i są nadal sprawami dotyczącymi podleganiu ubezpieczeniom społecznym.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu zażalenia skarżąca podniosła, że okolicznością mającą kluczowe znaczenie dla ustalenia przedmiotu niniejszej sprawy jest określenie podstaw wydanych przez organ rentowy decyzji. Jako podstawę wydania każdej z decyzji dotyczących wskazanych ubezpieczonych organ rentowy wskazał art. 83 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz.1230 ze zm.; dalej: ustawa systemowa), a treść spornych decyzji wprost wskazuje, iż dotyczyły one ustalenia, czy poszczególni ubezpieczeni podlegali we wskazanych okresach ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek. Przedmiotem rozpoznawanej sprawy było ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym poszczególnych ubezpieczonych. Sąd Apelacyjny błędnie uznał, że sprawy te dotyczą ustalenia płatnika składek, a w konsekwencji niezasadnie odrzucił skargę kasacyjną w stosunku do uczestników, w przypadku których wartość przedmiotu zaskarżenia była niższa od 10 000 złotych, podczas gdy w sprawie skarga kasacyjna przysługuje bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest zasadne.

W pierwszej kolejności Sąd Najwyższy wyjaśnia, że w toku postępowania zainteresowana E. Z. zmarła co Sąd ustalił na podstawie zaświadczenia z systemu PESEL-SAD-2 (Zarządzenie sędziego sprawozdawcy).

Skarżąca błędnie twierdzi, że w sprawie skarga kasacyjna jest dopuszczalna bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia. Byłoby tak, gdyby przedmiotem sprawy było objęcie zainteresowanego obowiązkiem ubezpieczenia społecznego (art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c.), co też nie zwalniałoby od podania w skardze

kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia, jako że sprawa ma charakter majątkowy (art. 398⁴ § 3 k.p.c.).

W niniejszej sprawie płatnik składek odwołał się od decyzji organu rentowego stwierdzających podleganie ubezpieczeniom społecznym zainteresowanych pracowników z tytułu zatrudnienia u odwołującej się. Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy doszło do przejścia zakładu pracy w rozumieniu art. 23¹ k.p. na nowego pracodawcę R. Sp. z o.o. we Wrocławiu (następnie spółkę K. sp. z o.o. i spółkę S. Spółka z o.o.). Zdaniem Sądu Okręgowego, w przypadku umów odwołującej ze wskazanymi Spółkami doszło do „pozornego” outsourcingu pracowniczego - bez dokonania przesunięć w sferze majątkowej (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 listopada 2022 r., II USK 39/22, LEX nr 3564765). Spółki R. Sp. z o.o. w W., K. sp. z o.o. i S. Spółka z o.o. nie sprawowały rzeczywistego nadzoru: technologicznego, organizacyjnego i produkcyjnego nad pracownikami, w tym ubezpieczonymi. Podmioty te nie przejęły „zorganizowanego połączenia zasobów”, którego celem jest prowadzenie określonej działalności gospodarczej. W ocenie Sądu Apelacyjnego w spornym okresie nie doszło do przejścia zakładu pracy (przedsiębiorstwa odzieżowego) prowadzonego przez odwołującą się na nowego pracodawcę (spółki R., K. i S.), a tym samym nie dokonano zmiany podmiotu pełniącego funkcję pracodawcy w odniesieniu do ubezpieczonych wymienionych w zaskarżonych decyzjach w myśl art. 23¹ k.p. Nie jest to sprawa o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z art. 398² § 1 k.p.c., a dopuszczalność skargi kasacyjnej zależy wówczas od wartości przedmiotu zaskarżenia (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2020 r., I UK 330/19, LEX nr 3033209). W sprawie o analogicznym stanie faktycznym rozstrzygnięto tak samo, oddalając zażalenie np. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2024 r. (I UZ 25/23, LEX nr 3702178).

Jeżeli w sprawie rozpoznawanej przez sąd ubezpieczeń społecznych w wyniku wniesienia odwołania przez płatnika składek nie jest sporne samo podleganie zainteresowanych ubezpieczeniom społecznym z tytułu ich zatrudnienia jako pracowników w okresach objętych zaskarżonymi decyzjami, lecz jedynie to, kto w tym okresie był ich pracodawcą, a w konsekwencji płatnikiem składek na te ubezpieczenia, to rozpoznawana sprawa dotyczy ustalenia podmiotu

zobowiązanego do zapłaty składek z tego tytułu, jest więc sprawą o prawa majątkowe, w której dopuszczalność skargi kasacyjnej jest uzależniona od wartości przedmiotu zaskarżenia nie niższej niż 10.000 zł (art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c.). Wartość tę wyznacza wysokość składek za jeden rok od jednego ubezpieczonego (pracownika, zainteresowanego) - postanowienie Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2021 r. (I UZ 21/20, LEX nr 3113236; podobnie postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 stycznia 2021 r., III USK 31/21, LEX nr 3181433, 25 listopada 2021 r., I UZ 22/21, LEX nr 3527313, 15 grudnia 2021 r., I UZ 21/21, LEX nr 3527376, 12 stycznia 2022 r., I UZ 33/21, LEX nr 3369499, 8 lutego 2022 r., I UZ 41/21, LEX nr 3305514, 22 marca 2022 r., I UZ 32/21, LEX nr 3398969). Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego ustalenie podmiotu zobowiązanego do odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne (płatnika składek) wyklucza możliwość zakwalifikowania sprawy jako sprawy dotyczącej podlegania ubezpieczeniom społecznym, a tym samym skarga kasacyjna jest dopuszczalna w zależności od wartości przedmiotu zaskarżenia. W rezultacie, kiedy spór dotyczy składek na ubezpieczenia społeczne, to nie obejmuje sfery podlegania ubezpieczeniom społecznym (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 października 2019 r., I UK 422/18, LEX nr 3019496, 12 kwietnia 2022 r., I UZ 1/22, LEX nr 3421916). Stąd przyjmuje się jednolicie, że sprawa o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, o której mowa w art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c., to sprawa, w której spór dotyczy istnienia obowiązku podlegania danej osoby fizycznej ubezpieczeniom społecznym z któregokolwiek tytułu wymienionego w art. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji, jeżeli adresat decyzji organu rentowego neguje, że jest płatnikiem składek należnych za ubezpieczonego, spór przedmiotowo dotyczy składek na ubezpieczenia społeczne, a nie podlegania ubezpieczeniu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 stycznia 2017 r., II UZ 68/16, LEX nr 2209114, 21 kwietnia 2015 r., II UZ 8/15, OSNP 2017, nr 3, poz. 34, 15 kwietnia 2015 r., I UK 470/14, LEX nr 1751284, 5 grudnia 2017 r., I UZ 52/17, LEX nr 2434481, 16 czerwca 2020 r., I UK 330/19, LEX nr 3033209). Należy w tym miejscu podkreślić, że podanie wartości przedmiotu zaskarżenia jest zwykłym obowiązkiem wnoszącego skargę kasacyjną również wtedy, gdy sprawa dotyczy objęcia obowiązkiem

ubezpieczenia społecznego. Nie powinno być zatem problemu z podaniem wartości zaskarżenia, skoro składki są pochodne od wynagrodzenia (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 marca 2022 r., I UZ 32/21, LEX nr 3398969). Brak wykonania wymaganego przez Sąd wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia nie może być oceniany pozytywnie. Skarżąca w ten sposób bowiem nie wykonuje swojego obowiązku, a ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia pozostaje w sprawie konieczne (A. Partyk (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1–505³⁹. Tom I, red. O. M. Piaskowska, Warszawa 2024, art. 20).

Uprawnione jest stwierdzenie, iż strona skarżąca niewłaściwie odczytuje postanowienie Sądu Najwyższego z 30 sierpnia 2018 r. (I UZ 19/18, LEX nr 2538817), w ten sposób, że dopuszczalność skargi kasacyjnej nie jest uzależniona od wartości przedmiotu zaskarżenia. Stanowisko to bazowało na uprzedniej treści art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w której nie rozróżniano sprawy o ustalenie podlegania ubezpieczeniom od sprawy o ustalenie płatnika składek. W związku z nowelizacją art. 83 ust. 1 ustawy systemowej od chwili wejścia w życie ustawy nowelizującej na omawianą kwestię należy spojrzeć odmiennie (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 stycznia 2022 r., I UZ 39/21, LEX nr 3394811). Zmiany te potwierdziły prawidłowość wspomnianej już wykładni, że jeżeli adresat decyzji organu rentowego zaprzecza, że jest płatnikiem składek należnych za ubezpieczonego, spór przedmiotowo dotyczy składek na ubezpieczenia społeczne, a nie podlegania ubezpieczeniu. W ten sposób – przez zmianę stanu prawnego – zdezaktualizował się odmienny pogląd zaprezentowany w cytowanym przez stronę postanowieniu z 30 sierpnia 2018 r. (na temat motywacji ustawodawcy postanowienie Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 2022 r., II USK 571/21, LEX nr 3411400).

W ocenie Sądu Najwyższego Sąd Apelacyjny zasadnie wezwał skarżącą do usunięcia braku formalnego skargi kasacyjnej przez wywiązanie się z obowiązku, o którym mowa w art. 398⁴ § 3 k.p.c., gdyż skarga mogła zostać uznana za dopuszczalną tylko wtedy, gdyby oznaczona w niej wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła nie mniej niż dziesięć tysięcy złotych. Skoro zaś żaląca się nie wywiązała się z nałożonego na nią zobowiązania, to jej skarga kasacyjna musiała podlegać odrzuceniu jako skarga, której braków nie usunięto w terminie (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

Po otrzymaniu wezwania Sądu Apelacyjnego dotyczącego uzupełnienia braków formalnych skargi kasacyjnej przez wskazanie wartości przedmiotu odwołująca się miała orientację odnośnie warunków płacowych poszczególnych pracowników i miała możliwość wykazania, że wartość przedmiotu zaskarżenia może przewyższać dziesięć tysięcy złotych, jednak tego nie uczyniła, choć zachowała możliwość ustosunkowania się do wyliczenia dokonanego przez organ rentowy (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 lutego 2022 r., I UZ 36/21, LEX nr 3397395). Sąd Apelacyjny słusznie więc stwierdził, że skarga kasacyjna w niniejszej sprawie jest niedopuszczalna z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia, która jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych (art. 398² § 1 k.p.c.).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[a!]